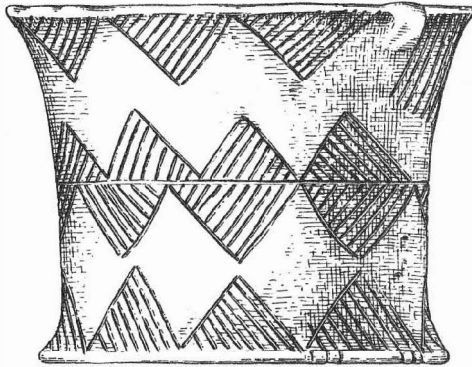

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1982

BRNO 1984

- 5 F. Dvorský, op. cit., 112 - 113 předpokládá výstavbu hradu po roce 1370 Jaroslavem z Knínic, což byl starší predikát rodu, podle J. Pilnáčka, Staromoravští rodové, Brno 1972, 418 se roku 1371 Jaroslav z Knínic poprvé píše po Lamberku.
- 6 F. Hoffmann, Bojové družiny před husitskou revolucí na západní Moravě, připraveno do tisku.
- 7 L. Hosák, Historický místopis země Moravskoslezské, Praha 1938, 143 - 144.
- 8 PB IV, 30 č. 184/"k zbořenému hradu Lamberku"/; další zprávy o pustém Lamberku jsou k rokům 1549, 1555 a 1560; srov. ZDB II /vyd. 1950/, 337 č. 212, 371 č. 14, 391 č. 29, 392 č. 32.
- 9 P. Kouřil, Archeologický průzkum hradu Holoubek na Hrotovicku, VVM XXVIII, 1976, 217.
- 10 V. Voldán, op. cit., 18.
- 11 Archeologický materiál je uložen na AÚ ČSAV v Brně pod i.č. 01444 - 1/82 až 4/82.
- 12 D. Menclová, České hrady, díl druhý, Praha 1972, 75 - 85.
- 13 V. Voldán, op. cit., 14 - 15.
- 14 L. Hosák, op. cit., 147.
- 15 D. Menclová, op. cit., 79 - 80.
- 16 Archeologický materiál je uložen na AÚ ČSAV v Brně pod i.č. 14 680 - 1/82 až 8/82.

Oberflächenuntersuchung von Lamberk und Sedlecký hrad, Katastralgebiet Březník und Sedlec /Bez. Třebíč/. Die Ruinen der Burgen Lamberk und Sedlecký hrad befinden sich auf Sporenlagen begrenzt von den Nachbarmäandern des Flusses Oslava ungefähr 2 km westlich von Březník. Mit Rücksicht zur Luftlinienentfernung von nur 220 m und zu den Zusammenhängen der Entstehung beider Fortifikationen kann von einem sog. Burgpaar gesprochen werden. Diese Paare, hauptsächlich aus dem Ausland bekannt, kommen bei uns gerade im Raume um Třebíč vor, und zwar auf der Kontaktzone der Klosterdomäne der Třebícher Benediktiner mit den Besitztümern weltlicher Feudale. Im Jahre 1982 hat man eine Vermessung von beiden Lokalitäten, eine eingehende Oberflächenuntersuchung der erhaltenen Baurelikte sowie Lesefunde des archäologischen Materiales vorgenommen. Die Errichtung von Lamberk kann nach schriftlichen Quellen in den Jahren 1365 - 1371 vorausgesetzt werden. Während der feudalen Zwistigkeiten in den vierziger Jahren des 15. Jahrhunderts wüstete die Burg vermutlich. Das gefundene archäologische Material kann rahmenhaft in die 2. Hälfte des 14. bis 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts eingereiht werden. Die Burg Sedlec wurde 2,5 km östlich von Sedlec erbaut. Die Burgdisposition ist einteilig und entspricht mit ihrem Ausmass der Bedeutung des Erbauers - eines Klosterlehenmannes, der aus dem lokalen Kleinadel stammte. Der Burgkern knüpft typologisch an südböhmische Bauten aus der Zeit Karl IV., das Niveau der Durchführung ist jedoch niedrig. In schriftlichen Quellen wird sie nur einmal bereits lange nach der Wüstung /um die Mitte des 16. Jahrhunderts/ angeführt und zwar als Nový hrad /Neue Burg/. Sie entstand vermutlich als ein Stützpunkt gegen die Expansion des Adelstandes irgendwann in den Jahren 1275 - 1390 und überdauerte nicht die feudalen Zwistigkeiten der vierziger Jahre des 15. Jahrhunderts. Der gewonnene keramische Komplex kann rahmenhaft in die 2. Hälfte des 14. bis 1. Hälfte des 15. Jahrhunderts eingereiht werden.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM HRADU V DOLNÍCH LOUČKÁCH
/okr. Žďár nad Sázavou/

Zdeněk Měřínský, AÚ ČSAV Brno, Miroslav Plaček, Strážnice
/Obr. 20/

Zřícenina hradu, nazývaného někdy též Střemchov se nachází na konci táhlého hřbetu, obtékaného říčkou Loučkou nad obcí Dolní Loučky. Převýšení nad soutokem Loučky a Libochovky činí asi 85 m. Hrad byl rozvržen do dvou dílů, oddělených navzájem a od hřebene šíjovými příkopy. Na severní straně s méně příkrými svahy byl ještě uměle zvýšený terénní stupeň, upravený pro obranu, a směrem na východ přecházející v příkop a val s pozůstatkem zdi. Na jeho konci vstupovala od severovýchodu do prvního příkopu přístupová komunikace, obešla ze dvou stran předhradí a vedla do brány, po níž zůstalo jen nároží. Cesta dále prošla soutokem do nádvoří obdélného předhradí se sporými zbytky hospodářských budov na severu a jihu.

Další příkop, který odděloval předhradí od zadního hradu, byl zahrazen příčnými zdmi a obezděn i na straně předhradí. Cesta jej překonala na severní straně dřevěným mostem, vedoucím do brány v mohutné, obloukovitě rozepjaté čelní hradbě. Zachoval se z ní pouze val s vystupujícím zdívkem a nepatrný zbytek vstupního objektu. K čelní hradbě byly přistavěny dvě asi dvouprostorové budovy hospodářského charakteru. Na severu, kde měla ohradní zeď tloušťku téměř dva metry, byl ještě parkán s relikty snad studniční věžky.

Jádrem hradu bylo v jihozápadní části a v jeho čele stála na nároží vetknutá válcová věž o průměru 9 m, s vnitřním prostorem o průměru 2,2 m na úrovni přízemí. Nad terénem dnes sotva vystupuje vnitřní část

vnějšího líce se skoseným pískovcovým soklem. Délka horního hradu je přibližně 55 m a kromě stop po čtvercové místnosti u věže lze již jen předpokládat existenci paláce na jihovýchodě. Zde je též prohluben, tesaná částečně ve skále, zřejmě bývalá cisterna. Vstup do horního hradu byl v severozápadním rohu.

Okolí Louček patřilo ve 13. století pánům z Deblína, kteří se již roku 1278¹ po nich, jako po samostatném statku, psali. V letech 1292 - 1303² se připomíná Vítek z Loučky, ale někdy před rokem 1353 získali panství páni z Kunštátu, jmenovitě Hroch³, po němž dědila jejich bolearadická větev. Hrad přichází ve známost v souvislosti s purkrabím Dětrichem, roku 1366⁴ a roku 1497 se jmenuje pustým zámek⁵.

Z uchovaných relikvií lze podle pokročilejší bergfritové dispozice a zadního hradu předpokládat dobu výstavby v poslední čtvrti 13. století. Kamenná zástavba předhradí, opevněného původně snad jen valy a pali - sádou, vznikla kolem poloviny 15. století. Nasvědčuje tomu jeho pravidelné vyměření, sešikmené ukončení koruny jižní zdi, obezdění příkopu a řešení vstupního koridoru.

Při povrchovém průzkumu a zaměření dochovaných stavebních relikvií dne 11.8. 1982 byla získána v prostoru dolního hradu, a to převážně v jeho severovýchodní části, řada fragmentů keramiky, z nichž bylo vyskartováno 25 kusů atypických výduť většinou různých odstínů šedé a hlavně černé barvy povrchu i lomu. Jejich materiál je tvrdě vypálen a obsahuje většinou středně zrnitý písek a slídu. Další část souboru /celkem 10 kusů/ tvořil svisle seříznutý římsovitý okraj /i.č. 1/82/, fragment dalšího typologicky neurčitelného okraje /2/82/, silnostěnná výduť, zdobená hřebenem provedenými několikanásobnými vlnicemi /3/82/, dvě výduť, zdobené mělkými horizontálními žlábkami /4-5/82/, 4 fragmenty ode dna, dva z nich o původním Φ 9 cm a 12 cm /6-9/82/ a zlomek dlažky z cihlové hmoty /10/82/. Povrch i lom fragmentů je různých odstínů šedé a černé, vzácněji hnědé barvy. Materiál je tvrdě redukčně vypálen a obsahuje středně zrnitý písek a slídu. U silno - stěnné výduť s vlnicemi /i.č. 3/82/ a podsypaného dna /9/82/ byla zjištěna i příměs tuhy.

V prostoru jádra hradu byl získán zlomek zataženého zaobleného okraje kahanů o Φ 14 cm /11/82/, zlomek výduť /12/82/ a úlomek malty nebo omítky /13/82/. Povrch i lom fragmentu kahanů je tmavošedý a tvoří jej hmota se středně zrnitým ostřivem a stopami slídy. Z podobné hmoty je vyrobena i výduť /12/82/, která je černé barvy povrchu i lomu. Nalezený soubor keramiky obsahuje některé fragmenty /např. i.č. 3/82/, datovatelné již do 2. poloviny 13. století i zlomky vyspělé keramiky z 15. století. /11/82/⁶.

Poznámky:

- 1 CDB V - 2, 590 č. 869; CDM IV, 211 č. 152. Listina z roku 1236, kde se připomínají páni z Deblína, uváděná např. L. Hosákem, Historický místopis země Moravskoslezské, Praha 1938, 339, je Bočkovou falzum.
- 2 CDM IV, 327 č. 304; RBM II, 674 č. 1570; CDM V, 166 č. 158; RBM II, 852 č. 1982.
- 3 ZDB II /vyd. 1950/, 88 č. 54.
- 4 V. Oharek, Vlastivěda moravská, Tišnovský okres, Brno 1923, 331.
- 5 L. Hosák, op. cit., 339.
- 6 Archeologický materiál je uložen na AÚ ČSAV v Brně pod i. č. 02966 - 1/82 až 13/82.

Oberflächenuntersuchung der Burg in Dolní Loučky /Bez. Žďár nad Sázavou/. Die Burgruine manchmal auch Střemchov genannt, befindet sich am Ende eines langgestreckten Kammes, der von dem Flüsschen Loučka oberhalb der Gemeinde Dolní Loučka umflossen wird. Schriftliche Quellen erwähnen die Burg im 14. und 15. Jahrhundert. Aus den erhaltenen Relikten kann nach der fortgeschritteneren Bergfrit-Disposition und der hinteren Burg überhaupt die Erbauungszeit in dem letzten Viertel des 13. Jahrhunderts vorausgesetzt werden. Die Steinverbauung der Vorburg entstand nach der regelmäßigen Ausmessung, nach der abgeschrägten Beendung der Krone der Südwand, nach der Ummauerung des Grabens und der Lösung des Eintrittskorridores um die Mitte des 15. Jahrhunderts. Der durch die Oberflächenuntersuchung gewonnene keramische Komplex kann in die Zeit von der 2. Hälfte des 13. bis in das 15. Jahrhundert datiert werden.

STŘEDOVĚKÝ HRÁDEK PÁŇŮ Z DRAHOTUŠ

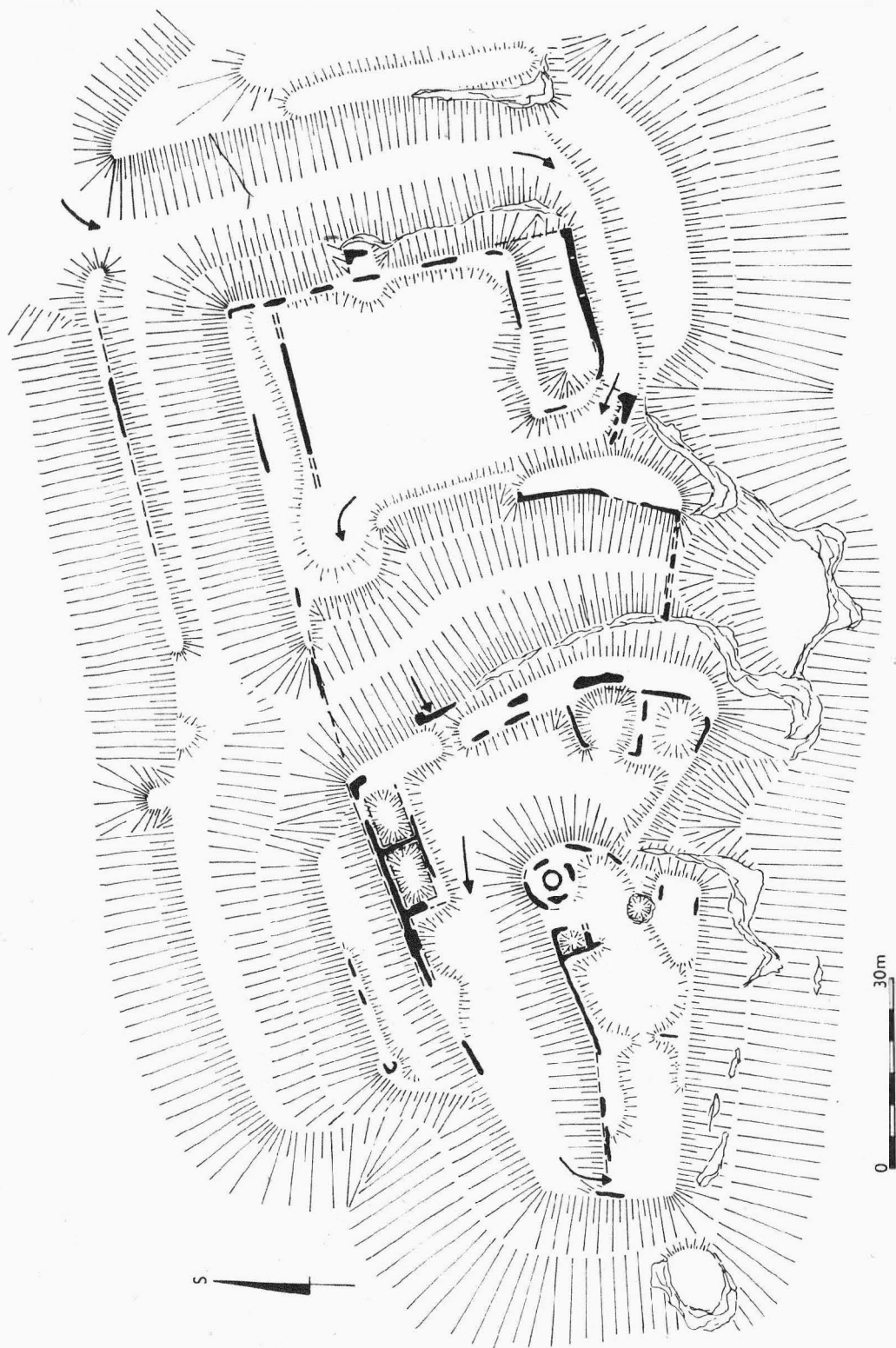
/okr. Přerov/

Pavel Kouřil, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 22/

V Paršovickém polesí, na vysokém srázu nad levým břehem řeky Bečvy, poblíže esovité zákruty cesty zvané Gabrielka, nedaleko kóty 390,7, přibližně ve vzdálenosti 1,5 km od osady Rybáře, lze v lesním terénu vystopovat pozůstatky neznámého středověkého hrádka, zřejmě původního sídla pánů z Drahotuš.

Hrádek má v podstatě kruhový tvar /42 x 43 m/ a výrazně využíval terénní konfigurace z hlediska zajištění

Obr. 20
Dolní Loučky / okr. Žďár nad Sázavou/. Půdorysná dispozice dochovaných pozůstatků hradu. - Grundrißdis-
position der erhaltenen Burgreste.

PŘEHLED VÝZKUMU 1982

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulík
Redaktoři: Dr. A. Medunová, Dr. J. Meduna, Dr. J. Říhovský
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby: A. Krechlerová /pokud není na tabulce uveden jiný autor/
Na titulním listě: hmoždíř jevišovické kultury ze Svitávky /okr. Blansko/
Tisk: Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 400 kusů - neprodejné